

საქართველოს საინვესტიციო მიზიდველობის ამაღლება Covid-19 პანდემიის და პოსტპანდემიურ პირობებში

ხათუნა ბერიშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი, ეკონომიკის დოქტორი

საქართველო, ისევე როგორც მსოფლიოს ნებისმიერი ქვეყანა, რომელიც ებრძვის ახალ კორონავირუსს, დგას ჯანდაცვასა და ეკონომიკას შორის ალტერნატივის წინაშე. სოციალური დისტანცირება და გლობალური ჩაკეტვა ხელს უწყობს პანდემიის გავრცელების შეჩერებას, ამასთან ზღუდავს ქვეყნის ეკონომიკურ ზრდას, ხელს უშლის საინვესტიციო აქტივობას.

ცხადია ისიც, რომ ინვესტიციები განსაზღვრავენ ეკონომიკური ზრდის პროცესსა და სახელმწიფოს განვითარების მიმართულებას. ქვეყნის საინვესტიციო კლიმატი, განსაზღვრავს არა მხოლოდ მათი შემოდინების ინტენსივობას, არამედ ინოვაციურ პროცესებს, ქვეყნის ტექნოლოგიურ განვითარებას, რაც საბოლოო ჯამში აისახება მოსახლეობის ცხოვრების დონის ამაღლებაზე, ქვეყნის სწრაფ ეკონომიკურ ზრდაზე. ამიტომ ეკონომიკური ზრდის ფაქტორების სისტემაში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა და ეფექტიანი გამოყენება საქართველოს ეკონომიკური განვითარების გარანტიაა.

საკვანძო სიტყვები: ეკონომიკური ზრდა, პანდემია, საინვესტიციო აქტივობა, კრიზისი, დაძლევის გზები.

ოცდამეერთე საუკუნის დასაწყისში მსოფლიო ეკონომიკის ერთ-ერთი მთავარი მახასიათებელი არის საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობების ინტენსიური გაფართოება, რაც გამოიხატება კაპიტალის მოძრაობის გააქტიურებაში, ბიზნესის გაფართოებაში, უცხოური კომპანიების მიერ ეროვნული ბაზრების ათვისებაში, სამეცნიერო, და ტექნიკური ცოდნის ტრანსფერში. საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავება იწვევს სხვადასხვა ქვეყნის განვითარებაზე მოქმედი ეგზოგენური ფაქტორების, მათ შორის უცხოური ინვესტიციების ზეგავლენის დონის ზრდას მცირე ეკონომიკის მქონე ქვეყნებზე, რომელთა შორისაა საქართველო.

უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მრავალფეროვნებას შეუძლია ხელი შეუწყოს რეციპიენტი ქვეყნების სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას. მათი ზეგავლენა ეკონომიკის განვითარებაზე იზრდება ტრანსფორმაციის პერიოდში, როდესაც ქვეყანაში მიმდინარეობს ღრმა მაკრო და მიკროეკონომიკური ტრანსფორმაცია.

ზოგადად, ინვესტიციები ხელს უწყობენ ეკონომიკური ზრდის პროცესსა და სახელმწიფოს განვითარების მიმართულებას. ქვეყნის საინვესტიციო კლიმატი, განსაზღვრავს არა მხოლოდ მათი შემოდინების ინტენსივობას, არამედ ინოვაციურ პროცესებს, ქვეყნის ტექნოლოგიურ განვითარებას, რაც საბოლოო ჯამში აისახება მოსახლეობის ცხოვრების დონის ამაღლებაზე, ქვეყნის სწრაფ ეკონომიკურ ზრდაზე. ამიტომ ეკონომიკური ზრდის ფაქტორების სისტემაში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა და ეფექტიანი გამოყენება საქართველოს ეკონომიკური განვითარების გარანტიაა. უცხოური ინვესტიციები შეიძლება გახდეს მიმღები ქვეყნის დაჩქარებული ეკონომიკური და სოციალური განვითარების კატალიზატორი. მსოფლიო გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ თითქმის ყველა ქვეყანა, რომლებმაც ბოლო ათწლეულის განმავლობაში მნიშვნელოვან ეკონომიკურ ზრდას მიაღწიეს, აქტიურად იზიდავენ უცხოურ კაპიტალს.

2008 წლის მსოფლიო კრიზისისა და რუსეთ-საქართველოს ომის შემდეგ, 2010-2014 წლებში საქართველოში უცხოური პირდაპირი ინვესტიციები დინამიური ზრდის ტენდენციით ხასიათდებოდა, 2015-2016 წლებში მათი მოცულობა მნიშვნელოვნად შემცირდა, ხოლო 2017 წელს

ინვესტიციების ოდენობამ თითქმის 2 მილიარდ აშშ. დოლარს მიაღწია, რაც განპირობებული იყო წინა წლებში დაწყებული მეგაპროექტის, განსაკუთრებით კი შაჰ-დენიზის გაზსადენის მშენებლობით. 2018 წლიდან ქვეყანაში ინვესტიციები მცირდება, ხოლო საინვესტიციო აქტივობა 2014 წლის მაჩვენებელსაც ვერ აღწევს. 2020 წელს, საქართველოში 617 მლნ დოლარის პირდაპირი უცხოური ინვესტიცია შემოვიდა, რაც 53%-ით (694 მლნ დოლარით) ნაკლებია 2019 წლის მონაცემებზე. [<https://www.geostat.ge/>]. 2021 წლის პირველ კვარტალში ინვესტიციების მოცულობამ 125 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 28.3 პროცენტით ნაკლებია წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, ხოლო 2021 წლის ინვესტიციების მოცულობამ III კვარტალში 299.0 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 2020 წლის III კვარტალის დაზუსტებულ მონაცემებს 1.4 პროცენტით აღემატება. ზრდა ძირითადად განპირობებულია რეინვესტიციის მაჩვენებლის გაზრდით [<https://www.geostat.ge/>].

საინვესტიციო აქტივობის ანალიზის პროცესში არსებითი მნიშვნელობა ენიჭება მისი წილის დადგენას ქვეყნის მთლიან შიდა პროდუქტში. ამ მხრივ აღსანიშნავია, რომ 2017 წელს ეს მაჩვენებელი 12% აღწევს, ხოლო 2021 წელს მხოლოდ 6.1%-ია. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების კლების მიზეზებს შორის ამ პერიოდში უმნიშვნელოვანესია ის, რომ ინვესტორთა მფლობელობაში არსებული რამდენიმე მსხვილი საწარმო გადავიდა საქართველოს რეზიდენტის საკუთრებაში, ხოლო არარეზიდენტი პირდაპირი ინვესტორების მიმართ შემცირდა ვალდებულებები (სასესხო დავალიანების დაფარვა), ქვეყანაში როგორც პანდემიური ასევე არაპანდემიური მიზეზებით

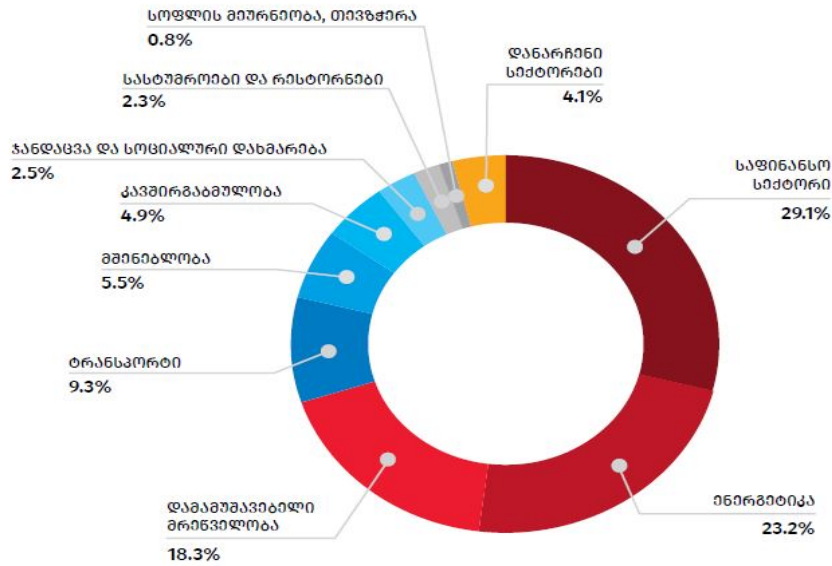
დაპაუზდა რამდენიმე მეგაპროექტი [<https://bit.ly/38RtKbu>], თუმცა ამ მიზეზებს ემატება დემოკრატიის, სამართლიანი და მიუკერძოებელი მართლმსაჯულებისა და ინვესტიციების დაცულობასთან დაკავშირებული პრობლემები [<https://econ.st/3ft3Mxw>].

ბოლო პერიოდში საქართველოს საინვესტიციო გარემოს განსაკუთრებული ზიანი მიაყენა ანაკლიის პორტის მშენებლობის შეჩერებამ. საქართველოს სტრატეგიული პარტნიორების მხრიდან გაკეთდა არაერთი განცხადება ანაკლიის ღრმაწყლოვანი პორტის მშენებლობის შეჩერების საკითხზე [<https://bit.ly/2DzpfGQ>]. ამ მოწოდებების მიუხედავად, საქართველოს ხელისუფლების მხრიდან პორტის მშენებლობის შეჩერების გადაწყვეტილება არ შეცვლილა, რამაც დიდი ზიანი მიაყენა საქართველოს საინვესტიციო გარემოს. იმის გათვალისწინებით, რომ ქვეყანაში ახალი დიდი საინვესტიციო პროექტები აღარ დაწყებულა და ვერც ეკონომიკა იზრდება იმ ტემპებით, რომ დამატებითი ინვესტიციების მოზიდვა მოახდინოს, შედეგად მივიღეთ ინვესტიციების კლება.

საქართველოში განხორციელებული ინვესტიციების სექტორული ანალიზის დროს აღსანიშნავია, რომ ყველაზე მეტი ინვესტიცია 2021 წელს საფინანსო სექტორზე მოდის 87.1 მლნ აშშ დოლარი (29.1 პროცენტი) და ეს ტენდენცია კვლავაც გრძელდება, რაც მიუთითებს იმაზე, რომ საქართველოში ეს სექტორი ყველაზე უკეთ არის განვითარებული. მეორე ადგილზე იმყოფება ენერჯეტიკის სექტორი - 69.3 მლნ დოლარით (23.2 პროცენტი), ხოლო მესამეზე - დამამუშავებელი მრეწველობის სექტორი 54.8 მლნ. აშშ დოლარით (18.3 პროცენტი).

რეგიონების მიხედვით, ლიდერია თბილისი, რომელზეც მთლიანი ინვესტიციების 63% მოდის.

უმსხვილესი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები ეკონომიკის საქობრების მიხედვით
2021* წლის III კვარტალში

წყარო: <https://www.geostat.ge/>

სამი უმსხვილესი ინვესტორი ქვეყნის წილმა მთლიან პირდაპირ უცხოურ ინვესტიციებში, 2021 წლის მონაცემებით, 52.4. % შეადგინა და ქვეყნების მიხედვით შემდეგნაირად გადანაწილდა: პირველ ადგილზე გაერთიანებული სამეფო - 60.9 მლნ. აშშ დოლარით, რაც მთლიანი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების 20.4 პროცენტს შეადგენს, მეორე ადგილზე იმყოფება ნიდერლანდები - 59.8 მლნ. აშშ დოლარით (20.0 პროცენტი), ხოლო მესამეზე ჩეხეთი - 36.0 მლნ. აშშ დოლარით (12.0 პროცენტი).

ცხრილი 1

ძირითადი პირდაპირი ინვესტიციები საქართველოში 2021 წლის III კვარტალში
(მლნ. აშშ დოლარი)

	2019				სულ	2020				სულ	2021*		
	I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III
სულ	317.2	241.2	403.6	373.8	1 335.8	171.0	240.3	294.8	-134.2	572.0	131.7	297.7	299.0
მათ შორის:													
გაერთიანებული სამეფო	56.8	-22.3	81.1	121.3	236.9	72.0	59.2	115.2	56.6	303.0	88.4	121.8	60.9
ნიდერლანდები	-81.8	65.9	49.6	54.4	88.1	21.7	68.8	90.5	19.6	200.7	5.6	41.0	59.8
ჩეხეთი	-11.7	13.6	13.0	2.6	17.6	-3.0	0.1	5.7	-9.8	-7.0	14.1	30.9	36.0
აშშ	21.4	27.3	40.7	26.2	115.6	30.7	22.6	26.2	18.9	98.4	-59.8	0.4	29.6
თურქეთი	69.0	51.1	-20.6	74.7	174.2	13.9	26.2	-3.6	42.6	79.0	28.9	22.4	24.2
მალტა	-35.4	8.0	15.9	12.7	1.2	10.2	19.3	4.5	11.9	45.9	-11.9	8.8	15.8
საფრანგეთი	2.0	3.7	5.6	8.8	20.1	0.2	1.8	1.4	8.4	11.8	1.0	3.0	14.5
სეიშელები	0.3	0.5	1.6	0.7	3.1	0.7	-1.5	0.1	-0.2	-0.9	1.6	2.4	13.0
რუსეთი	7.0	7.5	-24.7	16.0	55.2	14.1	7.0	8.3	9.8	39.2	32.0	8.8	12.5
დანარჩენი ქვეყნები	289.6	86.0	192.0	56.3	623.9	10.4	36.9	46.6	-292.0	-198.2	31.8	58.1	32.8

წყარო: <https://www.geostat.ge/>

საინვესტიციო აქტივობის ზრდის თვალსაზრისით ქვეყანაში მნიშვნელოვანია მიმზიდველი ბიზნეს და საინვესტიციო გარემოს შექმნა. ამ მიმართულებით ქვეყნების საინვესტიციო გარემოს ავტორიტეტული საერთაშორისო ორგანიზაციები იკვლევენ და შესაბამის რეიტინგებს ადგენენ. მათ შორის მნიშვნელოვანია: ბიზნესის კეთების სიმარტივის (Doing business) და ეკონომიკური თავისუფლების (Heritage Foundation) ინდექსები, რომელთა შორის საქართველოს მაღალი შეფასებები აქვს. მაგალითად, ბიზნესის კეთების სიმარტივის კუთხით, 2021 წლის კვლევის მიხედვით საქართველო მსოფლიო რეიტინგში (190 ქვეყანას შორის) მე-7 ადგილზე, ხოლო ეკონომიკური თავისუფლების რეიტინგში მსოფლიო მასშტაბით (180 ქვეყანას შორის) მე-12 ადგილზეა, რაც შეესაბამება უმეტესად თავისუფალი ქვეყნის პოზიციას. ამ რეიტინგებში არ აისახება ქვეყანაში არსებული პოლიტიკური სტაბილურობა. ასევე, ქვეყნის ოკუპაციის პრობლემა, რაც არსებით ზეგავლენას ახდენს საინვესტიციო აქტივობაზე. ამ მხრივ მნიშვნელოვანია აგრეთვე დემოკრატიის კუთხით არსებული პრობლემები. დემოკრატიის ინდექსის 2020 წლის ანგარიშის მიხედვით, წინა წელს საქართველო მსოფლიოს 178 ქვეყანას შორის 89-ე ადგილს იკავებს. 2021 წელს გამოქვეყნებული რეიტინგით, 2020 წელს საქართველო დემოკრატიის დონით მსოფლიოში 91-ე ადგილზე იყო (167 ქვეყანას შორის), ანუ 2 ადგილით ჩამოქვეითდა. [<https://econst/3ft3Mxw>].

მიუხედავად იმისა, რომ ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსით საქართველო მსოფლიოში მე-12 ადგილზეა, ამ ინდექსის ძალიან მნიშვნელოვანი კრიტერიუმით - „საკუთრების უფლების დაცვა“ მსოფლიოში 49-ე ადგილზეა, რაც ინვესტორისთვის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია. ინდექს მუნდის მიხედვით, ლოჯისტიკური წარმადობის კუთხით საქართველო 133-ე პოზიციაზეა, 2.35 ქულით, რაც საშუალოზე დაბალია <https://bit.ly/3et8Ct4>. საქართველოს საინვესტიციო მიმზიდველობაზე უარყოფითად მოქმედებს კვალიფიციური მუშახელის დეფიციტი [<https://bit.ly/3fryxmz>].

საქართველოს საინვესტიციო მიმზიდველობას ზრდის ლიბერალური საგარეო სავაჭრო რეჟიმი (განსაკუთრებით, ხელშეკრულებები თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ ევროკავშირთან, დსთს ქვეყნებთან, თურქეთთან, ჩინეთსა და ჰონგ-კონგის სპეციალურ ადმინისტრაციულ ერთეულთან) და უცხოური კაპიტალის გადაადგილებაზე კონტროლის არარსებობა. ამ მხრივ მნიშვნელოვანია საქართველოს სტრატეგიული გეოპოლიტიკური მდებარეობა, რაც დამატებით ღირებულებას სძენს ქვეყნის საინვესტიციო პოტენციალს. ქვეყანას გააჩნია იმის პოტენციალი, რომ კავკასიისა და ცენტრალური აზიის მთავარ სატრანსპორტო და ლოჯისტიკურ ჰაზად იქცეს, რაც მისი კონკურენტუნარიანობის ამაღლების ერთ-ერთ ძირითად ფაქტორს წარმოადგენს. ქვეყნის სატრანსპორტო და ლოჯისტიკური პოტენციალი ამ ეტაპზე სრულად ათვისებული არ არის, ინვესტიციების მოზიდვის თვალსაზრისით კი ამ ორ ფაქტორს გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება.

ბოლო წლებში ლოჯისტიკური მომსახურების და ინფორმაციული ტექნოლოგიების სწრაფმა განვითარებამ მსოფლიოში რევოლუციური ცვლილებები გამოიწვია წარმოებისა და დისტრიბუციის პროცესებში, რამაც გლობალური ბაზრის ჩამოყალიბება განაპირობა. მზარდი კონკურენციის პირობებში აუცილებელი გახდა ლოჯისტიკური მომსახურების სერვისის გაუმჯობესება, რასაც განაპირობებს გამართული სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურა. ის ქვეყნები, რომლებიც ქმნიან ეფექტიან სატრანსპორტო-ლოჯისტიკურ ინფრასტრუქტურას, იზიდავენ იმ საერთაშორისო კომპანიებს, რომლებიც გლობალური ეკონომიკის ნაწილს წარმოადგენენ. ამ ფაქტორების გათვალისწინებით, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საქართველომ მაქსიმალურ

რად სწრაფად აუწყოს ფეხი მსოფლიო ტენდენციებს და საკუთარი ნიშა დაიკავოს მსოფლიო სატრანსპორტო-ლოჯისტიკურ რუკაზე, რითაც დამატებით საინვესტიციო მიმზიდველობას შესძენს ქვეყანას.

2020 წელს მსოფლიოსთვის ახალი საყოველთაო გამოწვევა კორონავირუსის პანდემია გახდა. 2020 წელს გლობალური უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების ნაკადი დიდი წნეხის ქვეს აღმოჩნდა COVID-19 პანდემიის მხრიდან. დაზუსტებით არ არის დათვლილი, თუ რა ზიანი მიაყენა პანდემიამ მსოფლიო ეკონომიკას, მაგრამ უდავოა, რომ ქვეყნების ეკონომიკური ზრდის ტემპი შენედა. სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი რესურსები მკვეთრად შემცირდება 2019 წლის 1,5 ტრილიონი დოლარიდან გლობალური ფინანსური კრიზისის დროს არსებულ მინიმუმამდე. განსაკუთრებით ეს შეეხება განვითარებად ქვეყნებს, რადგან ყველაზე მეტად დაზარალდნენ ინვესტიციები ექსპორტზე ორიენტირებული და პირველადი წარმოების მიმართულებით. საქართველო ამ მხრივ არ არის გამონაკლისი.

პანდემიის გამო ქვეყნებმა ეკონომიკური საქმიანობა საგრძნობლად შეაჩერეს, ჩაკეტეს საზღვრები, გადაიდო საერთაშორისო და ადგილობრივი ღონისძიებებები, რამაც შეამცირა ეკონომიკის ზრდის ტემპი. აღნიშნული პოლიტიკა საქართველომაც გაიზიარა. პანდემიის შედეგად, 2020 წლის სტატისტიკის მიხედვით, უცხოური პირდაპირი ინვესტიციები 53%-ით შემცირდა წინა წელთან შედარებით. შემცირების ძირითად მიზეზებად ასახელებენ „შაჰ დენიზ 2“-ის პროექტის დასრულებას და ზოგიერთი უცხოური საკუთრების საწარმოს საქართველოს რეზიდენტის მფლობელობაში გადასვლას. გარკვეულწილად ერთ-ერთ მთავარ მიზეზს მსოფლიო პანდემია წარმოადგენს.

საყურადღებოა, რომ ინვესტიციების განსაკუთრებული შემცირება აღინიშნება საქართველოს ტურიზმის სექტორში. 2019 წლის პირველი კვარტლის მონაცემებთან შედარებით ამ სექტორში ინვესტიციები 75%-ზე მეტად შემცირდა. ასევე, ტრანსპორტის სექტორშიც შეიმჩნევა მნიშვნელოვანი კლება. ბოლო ორი წლის მესამე კვარტლის მონაცემების შედარებით შედეგად, აღმოჩნდა, რომ უპი შემცირდა 142%-ით. ლოგიკურია, რომ ამ პერიოდში გაიზარდა ინვესტიციის რაოდენობა ისეთ სექტორში, როგორცაა ჯანდაცვა და სოციალური დახმარება.

საქართველოს ტურიზმისა და ტრანსპორტის სექტორი ყველაზე მაღალი საინვესტიციო პოტენციალით გამოირჩევა, მაგრამ პანდემიამ საგრძნობლად დააზარალა ეს დარგები. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციის პერსპექტივები არ არის დამამედებელი. ტურიზმზე დამოკიდებული ქვეყნები ყველაზე მეტად დაზარალდება, რადგან მოგზაურობისა და ტურიზმის ინდუსტრია განიცდის შეზღუდვებს და გაურკვევლობას.

ბოლო პერიოდში მოხდა ჩინეთის ფაქტორის შეფასება. დიდია იმის ალბათობა, რომ შემცირდება მისი მიმზიდველობა საწარმოო სიმძლავრეების გადატანის კუთხით.

პანდემიამ შეიძლება გავლენა იქონიოს ინვესტიციების პოლიტიკაზე. ამან შეიძლება გააძლიეროს და განამტკიცოს უცხოური ინვესტიციების პოლიტიკის შეზღუდვების ზრდის ტენდენცია იმ დარგებში, რომლებიც მასპინძელი ქვეყნებისათვის კრიტიკულად მნიშვნელოვანია. ამავე დროს, პანდემიამ შეიძლება გამოიწვიოს კონკურენციის გაზრდა ინვესტიციებისთვის, რადგან ქვეყნები ცდილობენ კრიზისისგან გამოსწორებას.

პანდემიის მასშტაბმა და ინფექციის გავრცელების სწრაფმა ტემპმა წლის დასაწყისშივე განაპირობა ცხოვრების ჩვეული რიტმის შეცვლა, რამაც არნახული ზიანი მიაყენა მსოფლიო ეკონომიკას. უდავოა, რომ 2021 წელს მნიშვნელოვნად შემცირდა ეკონომიკური ზრდის ტემპი

მსოფლიოში. აღნიშნული კი განსაკუთრებით მტკივნეული აღმოჩნდა გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებისთვის.

საზღვრების ჩაკეტვამ, ეკონომიკური საქმიანობის დაპაუზებამ და საერთაშორისო თუ ადგილობრივი ღონისძიებების გადადებამ გარკვეულწილად შეამცირა ეკონომიკის ზრდის ტემპები. ამ მხრივ საქართველოც არ არის გამონაკლისი და პანდემიის უარყოფითი შედეგები აისახა ეკონომიკურ ზრდაზე. 2020 წელს საქართველოში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობა მკვეთრად დაეცა. ტურიზმის სექტორში, სადაც წინა წლის პირველ კვარტალთან შედარებით, კლება 76%-ს შეადგენს, ტრანსპორტის სექტორში - 76%, ამასთან გაიზარდა ინვესტიციები ჯანდაცვისა და სოციალური დახმარების სექტორში (ზრდა 3%). ტურიზმი და ტრანსპორტი საქართველოსთვის ერთ-ერთი ყველაზე მაღალი საინვესტიციო პოტენციალის მქონე დარგებია, თუმცა პანდემიის ნეგატიურმა ეფექტმა ეს სექტორები ყველაზე მეტად დააზარალა [Shengelia, 2020].

ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე კორონავირუსის პანდემიის შედეგად ეკონომიკური ზიანის შეფასების ფონზე, მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია:

- საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა - მათ შორის უკვე მომზადებული კანონის “საინვესტიციო ფონდების შესახებ” დამტკიცება და გადახდისუნარიობის კანონპროექტის შემუშავება;
- მომსახურების სექტორში ინვესტიციების მოსაზიდად ახალი ტექნოლოგიების ხელშეწყობა. ამ მხრივ ერთ-ერთი მნიშვნელოვანია (5G) სისტემაზე გადასვლის დაჩქარება, რაც სტიმულს მისცემს ადგილობრივ და უცხოურ სტარტაპებს განხორციელონ ტექნოლოგიებზე და ინოვაციებზე დაფუძნებული ბიზნესპროექტები;
- საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესების თვალსაზრისით ქვეყანაში მიუკერძოებელი და სამართლიანი მართლმსაჯულების სისტემის არსებობა;
- გამართული სატრანსპორტო და ლოჯისტიკური ინფრასტრუქტურის არსებობა.

ზემოთ წარმოდგენილი ღონისძიებები სრულად ვერ ასახავს ფაქტორების იმ ნუსხას, რომელიც მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს საქართველოში საინვესტიციო კლიმატის გაუმჯობესებაზე. ჩვენს ქვეყანაში და მსოფლიოში დღეს არსებული გამოწვევების გათვალისწინებით ამ ფაქტორთა ნუსხა გაცილებით ვრცელია.

ამასთან, არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ ექსპერტულ წრეებში აქტიურად განიხილება მოსაზრება ახალი კორონავირუსის გამოწვევების დამატებით შესაძლებლობებზე. მიუხედავად კორონავირუსის პანდემიისა, საქართველოს ნამდვილად წარმატებულად შეუძლია პოზიციონირება საერთაშორისო ასპარეზზე, რაც ხელს შეუწყობს ქვეყანაში ინვესტიციების მოზიდვის და ეკონომიკური განვითარების გაჯანსაღების პროცესს.

დასკვნა

ბოლო წლებში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები საქართველოში არასტაბილური დინამიკით ხასიათდება. 2017 წელს ინვესტიციების რეკორდული მაჩვენებელი დაფიქსირდა, თუმცა შემდგომ წლებში ის კლებით ხასიათდება. კორონავირუსის პანდემიამ მთლიანად მსოფლიოს და, შესაბამისად საქართველოს დიდი ეკონომიკური ზარალი მიაყენა. მსოფლიო ბანკის პროგნოზით, Covid-19-ის გავრცელების შედეგად, შემცირდება მსოფლიო ინვესტიციური ნაკადების მოცულობა. ამ პირობებში იზრდება ხელისუფლების როლი შეზღუდული უცხო-

ოური საინვესტიციო რესურსების ქვეყანაში მოზიდვის თვალსაზრისით. საქართველოში ინვესტიციების შემოდინებაზე გავლენას ახდენს არასტაბილური პოლიტიკური სიტუაცია, კორუფციის მაღალი დონე, ოკუპირებული ტერიტორიების ფაქტორი. ამავდროულად ქვეყნის მიმზიდველობის დონე საინვესტიციო პროექტების განხორციელების თვალსაზრისით, კვლავაც მაღალია.

ლიტერატურა:

1. ბერიშვილი ხ. „პუი-ის ზეგავლენა რეგიონი ქვეყნის ეკონომიკის ინოვაციურ განვითარებაზე“. პ.გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტი, სამეცნ. შრომების კრებული, ტომი 13
2. Foreign direct investment flows in the time of COVID-19. იხ. <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/foreign-direct-investment-flows-in-the-time-of-covid-19-a2fa20c4/>
3. The Coronavirus Shock: a Story of Another Global Crisis Foretold and What Policymakers Should Be Doing about It.” UNCTAD, 9 მარტი 2020. იხ: <https://bit.ly/2WwcW5O>.
4. T.Shengelia 2020. The post-coronavirus economy of the world and Georgia. // Economic and Business № 12
5. T. Shengelia 2017. The role of state regulation of investment in the Georgia business development. International business in the world economic system
6. T Shengelia. 2020 Export potential of Georgia. World economy and international economic relations 3, 29-33
7. <https://www.geostat.ge>
8. <https://bit.ly/38RtKbu>
9. <https://econ.st/3ft3Mxw>
10. <https://bit.ly/2DzpfGQ>

Increasing Georgia’s Investment Attractiveness under the Covid-19 Pandemic and Post-pandemic Conditions

Khatuna Berishvili

*Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Associate Professor, Doctor of Economics*

SUMMARY

In the recent years, foreign direct investment in Georgia is characterized by the unstable dynamics. In 2017, was fixed a record amount of investment, though, In the later years, it was declined. The coronavirus pandemic has caused great economic loss to the whole world and, consequently, to Georgia. According to the World Bank forecasts, the spreading of Covid-19 will reduce the volume of global investment flows. Under these conditions, the role of the government to attract limited foreign investment resources for the country is growing. For the inflow of the investments in Georgia is influenced by the unstable political situation, the high level of corruption, the factor of the occupied territories. At the same time, the level of attractiveness of the country in terms of implementation of investment projects remains high.